

درسمادنده یکی پوسته خانه قارشوسنده
 اثره مخصوصه در
 محل اداره:

مشرط افق

۱۳۲۶

درج ایدیلدن آثار اعاده اولماز
 مسلكمزه موافق آثار جدید مع المنوبه قبول اولمور
 انظار:

دین، فلسفه، ادبیات، حقوق و علوم دین باحث هفته لق رساله در

درسمادنده نسخه سی ۵۰ پاره در

مؤسسلری: ابوالعلا زین العابدین - ح. اشرف تدیب

تبریله دن مقوا بورو ایله کوندریلیرسه سنوی
 ۲۰ غروش فضله آلنیر.

تاریخ تأسیسی:
 ۱۱ نور ۳۲۴

سنه لکی القایانی

درسمادنده پوسته ایله کوندریلیرسه ولایات بدلی اخذ اولمور.

درسمادنده	۶۰	۳۰
ولایاتده	۹۰	۵۰
ممالک اجنبیه ده	۹۰	۵۰ غروشدر

برنجی سنه

۳۲۶ ذی الحجه ۲۱ پنجشنبه ۱ کانون ثانی ۳۲۴

عدد: ۲۱

تسایا اووالرنده بواو غوره افای حیات ایدن زوالی مردقدارلر منک
براقدرلری یتیمک ، اوکسوزلرک انظر استرحای قارشى سنده پدرلرینک
صوک آرزولرینى یرینه کتیره مامکدن متولد عجز و مسکنت ایچنده دور
حریتده اولسون قیور ائتمدن ، هدف ایتلری اولمقدن کندمزی قوروملى بز .
خاطره سى تأیید ایدیلرک اولان شوتارینجى کچهک بنده براقدرینى
تحسینات ، بوقیل ملاحظه ادر . کیم بیلور محترم حضار دهانه لر
دوشونشاردر ؟ ..
ماردینى زاده : ابراهیم

اسلاملرک علوم وفنونه خدمتی

— استاد محترم قره سى مبعوثى عبدالعزیز
مجدى ائدی حضرتلرینه —

بواویلر عمیق و دعوتنا بر بحث مستشارک که تصویر ایتیمى ، تقدیر
علوتى و توضیح درجه شاملىتی ایچون تهیز ایدیلرک اولان قلم ،
ماجزلری کى برهوسکار علم و عرفانک دست عجزنده تیره ناپساره
ناچیز اقتدار سز لقمده دکل ، بویوک بر بضاعة علمیه صاحبک افکار
ومطالعات مخصوصه سنى تبایغ ایدیلرک بر خاؤه اقتدار و صلاحیت
اولمق لازم کلیر .

دین مبین اسلامک آغوش هدایتنده یتشمش ، فکر منورلری ،
ذکای فوق الامده لری سایه سنده علوم وفنونک شعبات متعدده سنده ابراز
کمال ایلرک ، جدیت تبعات ، متانت محاکات ، وسعت معلومات ،
برکت تألیفات ایلرک شهرت یاب اولمش و هر انتساب ایتدکلری دائره
معرفته رنگین و معلا بر اتساع تجدد و تکمیل ویرمش بر چوق امامت
واردرک بونلردن هر برى یالکیز اسلاملرک دکل ، غربک اک بویوک
علما و حکما سنجه بیلر بر نادره خارقه نمای دها عداولونقمده و علم مدنیه
اهدا ایلرک کلری کشفیات و اختراعات نافع ايسه هر زمان اسان تقدیر
و شکران ایلرک یاد ایدیلرکده در .

اسلاملرک علوم وفنونه اولان خدمتلری .. خدمت مهمه عالمه مانه لری
حقننده قوجاق قوجاق صحیفدر ، بویوک بویوک رساله لر ، کتابلر
یازیلما . یوقسه بواصر خطیر بویله برقاج سطر پریشانک حوصله ، آله
صیغماز .. صیغماز . فقط تأسف ایلرک کورولمکده در که بو خصوصده
آوروپالیر بزدن پک ایلرک کیتیش ، حالبوکه بویوکسک ذکارى ،
بودها و فطانت خارقلرینى اک زیاده ، بزاوقومالى ، اک زیاده بزدقیق
وتتبع ایتلی بز ، و بونلرک مزایای علویه دقیقه سنى آوروپایه بزوسترلی بز ،
بزطانیتمالى بز . چونکه بر آوروپالی ، بر اجنبى نه قدر عالم اولورسه
اولسون بوها کل معظمه فضل و عرفانى بزم قدر آکلايه ماز ، روح
وهویتلرینه بزم قدر کسب یقین ایدلرک .

اسکى کتبخانه لر مزی آراسه ق اویلر دینلر بوله جغزکه بونلر بزه
قلمش بر میراث علم و معرفتدر . بومیراث کرانبه اادن استغاده ایتکه
شتاب ایلرک بزم و بوزم ایچون بروجیه ذمتدرک ترک واهالی ، بویوک
برکفران نعمتدر .

برکره دوشونلرک : هانکى آوروپا دارالفنونى وارکه اسلاف علما

شانلى صحیفدر علاوه ایدلرک دهشتلى محاربه لر وقوعه کلمش ، عظیم
دونمالر فدا ایلرک ، ینه بواصیه دن فراغت کیمسه نک خاطرینه کلامش ..
مملکتده خوزریز اختلالر ظهور ایتمش ، فقط بو بابده کی عزم و همته
وهن طاری اولماش .. سلطان ابراهیمک استانبولده کی سفارتلری حسبیله
جایجا تحدرت ایدن وقایع الیه رأس کارده بولنان ذوانی تدهیش ایدرک
نفسلرندن بشقدسنی دوشونمکه امکان و طاقت براقدرینى زمانلر اولمش ،
مع مافیه کرید ینه اونوتلماش ! .. تاریخمزی تتبع ایدرک نظر دقلرندن
طبیعی بوجهتلر دور قالماز . عجباً بتون شو مساعى و همتلر مجرد حرص
فتوحاته مبنی ایدی ؟ صورارز : دولتمزک او صیره لرده کچریدیکی دور
بویله بر ملاحظه یی قبوله مساعد میدر ؟ شبهه سزکه دکلدر . او حالده
بولایتغیر عزم و یتیک بادیسى نه اوله بیلوردی ؟ ایشته شو سؤاله
ویریلرک جواب عثمانلیرک بویوکونکی تلاشک اسباب حقیقیه سنى
کوستریر . اوت آباء واجداد من قوکشولرندن روی استغفال کورمکدن
خالى قالمان عثمانلیرک شوملرکته لده مستریحانه بارینه بیلرک بوجزیره نک
یدلرکده بولنسیله قابل اوله بیلرکجه کجکى تقدیر ایتشاردی . اولاد واحفادک
طالع استقبالی آنجق بوجزیره نک تعیین ایدلرکجه کجکى پک ای آکلامش
ایدی . دور اندیش پدرلر ایشته بونک ایچون اوزبیلورلر ، داخلی ،
خارجى میلیونلرجه موانعی اقتحام ایدرک بر آن ایچون اولسون کریدی
دوشونمکدن صرف نظر ایدلرک بیلورلردی . ایلرینه کیتکه نه حاجت ! دور
استبداد بیلرک بتون عجز و مسکنتیله ، دنات و ثنات مسله سیله ، کلیت
وطنه قارشى کوستردیکی آثار اهانتیه رغما ، کریدی دوشونمک کلفتندن
کندی و ارسته طوته مامش ، دائماً تدهش ایتدیکى افکار عمومیه نک بو
مسئله ده نصل بر جریان آله جفنى تأمل ایلرک حقى حربى بیلرک کوزینه
آلدیرمش و بر حس قبل الوقوع ایلرک ، ادبارینک بو مسئله ده مندمج
اولدیفنى آکلامش ایدی . شبهه سزدرکه اداره منخوسه مستبدلر علمینه
بلا استثنای حاصل اولان فکر عداوتده کرید جریحیلرینک پک بویوک
دخلى اولمشدر . بونلیرک حربیه سببیت ویرن تجاوزات معلوملرندن
مقدم مجاهد حریت اجد رضا بک افندی حضرتلرینک همتیله دیار
اجنبیه ده تشکل ایلرک وطنک چوق یرلرنده شعبلر تأسیس ایدن جمعیتک
نشریات متهاجانه سنى حکومت مستبدلرک یونانه اعلان حرب ایتیمى
طاوسا تمش ، حق جمعیت طاغلمه یوز طومش ایدی . شوقدرکه بعد الحرب ،
یاسلان فدا کارلرله رغما ، کریدک ینه حال سابق مؤلفى محافظه ایتیمى
عثمانلیرک داغ درون اوله رق عظیم غیظلر حصوله سببیت ویرمش
ووقوعاتک توالیسيله قباروب طغیان ایدلرک بونغیظلر نهایت لمحة البصرده
حصن حصین استبدادی سورکلر بویوک تورمشدر .

تاریخک تکرردن عبارت اولسه کوره بوحادثلر موجب عبرت
اولمیدر . شیدى پایله جق شى وقوعات تاریخیه یی - دور استبداده اولدیفنى
کجى - اونوتلماشدر . اجداد منک خط حرکتى کندمزه رهبر اتخاذایدرک
اوافکار عالییه یی بحق توارث ایتمکدر . بزه اولاد واحفاد منک آیتسنی
دوشونمک وجود کلکون وطنک اکجاذبه دار نقطه سینه وشم ایدیلان
مائى لکلرک بر آن اول تطهیر و زواله سى چاره سینه باقى . صوک زمانلرده

علم کیمیا به دایر یوزلرجه کتاب تألیف ایتیش، ایجاد ایتدیکی آلات کیمیویه، ادعای اختراع ایدن آوروپا کیمیا کرلرینک دست غارتنه کچمش آلئون، کوموش، قلاهی، باقیر و دمیر کی معدنلری صورت مفصلهده تعریف وتوصیف ایتدکدن باشقه فن کیمیانک اجسام مهمه سندن معدود اولوب خسته خانه لرده، کیمیا خانه لرده پک زیاده استعمال اولونان تیزاب، ماء زرین، جهنم طاشی، طوز روحی، سوبلیمه، سرور، زاج قهریس کی پک چوق مرکبات کیمیویه کشف و استحصال ایلهمش، تصنیفات مقبوله سندن الیه بولونانلری السنه اجنیهده ترجمه ایدلمش اولان «جابر» لر...

علوم عالییه وصنایع نفیسهده کی بهره کلیسنه بناء زماننک معلم یکنه سی عد اولنوب آلات طربدن قانونی ایجاد ایتیش، ال اول ارسطونک اثرلرندن برچوق مسائل فلسفیه اخذ ایدهرک تفسیر ایلهمش، تألیفات هتروکه سندن بعضیسی ۱۶۳۸ تاریخ میلادیسندن پارسده نشر اولونمش، «فصوص الحکمه» نامنده بر اثر مهم ایلهم کلیات علومه وفن موسیقی به دایر بر قاج کتاب نفیس بر ایش اولان «فارابی» لر...

فن تاریخده اختراع ایلهمدیکی مسالک بهترین ایلهم شهرت ابدیهده مظهر اولمش، یازدیغی تاریخ قیتمداری همان بوتون آوروپا لسانلرینه ترجمه ایدلمش اولان «ابن خلدون» لر...

اخلافه یادکار بر اقدیغی آثار مقبوله تاریخیه سی کاملاً السنه اجنیهده نقل اولونمش، «مشاهیر مصر» نامنده کی اثرینک ال یازمه نسخه سی بر جوهر معرفت کی اسپانیا کتبخانه لرنده حفظ ایدلمکده بولونمش اولان «مقریزی» لر...

طب، فلسفه، ریاضیات، فلکیات، نباتات، حیوانات، طبقات الارض، کیمیا، تاریخ، منطق وکلام کی علوم عالییهده مهارت موجودانه ابراز ایتیش اولان «ابن باجه» لر، «ابن سهیل» لر، «ابن طفیل» لر، «ابوقاسم» لر، «ابوجعفر ابن هارون» لر، «ابن زهیر» لر، «ابن اعرابی» لر، «ابن الغبار» لر، «ابن الرضوان» لر، «ابوالفدا» لر،... علوم عقلیه و تنقلیهده کی احاطه کلیه لری وله آور ادراک اولان «امام غزالی» لر، «قطب الدین شیرازی» لر، «قطب الدین رازی» لر، «فیروز آبادی» لر، «موفق الدین» لر، «محمی الدین العربی» لر ودها بیکلرجه فحول علما هپ بوامت ناجیه محمديه آراسندن چیقمش، یتیشمش بر رخادم جاهد علم وفن ایکن اسلامک علوم وفنونه اولان خدمتلری ناصل انکار اولونه بیلیر؟

مدنیت عتیقه دنیلان اسکی فنیکه، مصر، آثور، یونان وروما مدنیتی دوشمش اولدیغی کریوه نسیان وانحطاطدن تخلص ایلهم جهان معرفته طابیتدیران، آوروپا قطعه سی قرون وسطانک ظلمات جهل وتمصی ایچنده غلطان اولدیغی صیرالرده اونودولمش، ترک واهمال ایدلمش اولان علوم وفنونی غیرت وهمت کسبل ناپذیرانه لرله درجه عال العال کاله ایصال ایدن علما و حکمای دکلیدر؟ بر تاریخ کتبانده کوردیکم شوقره بر حقیقتی، بر حقیقت محضه بی افاده ایدیور: «دنیا ده ملت اسلامیه قدر علما و حکما میدانه کتیرمش بر ملت

وحکما مزل آثار بر کزیده سندن استفاده ایتامش اولسون؟ هانکی آوروپا دارالطباعه سی کوستریله بیلیرکه او تألیفات مقبوله بی تجیلاً آثار متعدده طبع ونشر ایلهمه مش بولونسون؟

«ارنست رنهان»، «لوفهور»، «موق»، «لوبون»، «بارون قارا»، کی پک چوق علمای غرب، هردلو مشکلات وموانعی برطرف ایدهرک «ابن سینا»، «ابن الرشید»، «امام غزالی»، «جابر»، «فارابی» و بوتون حکمای سالفه اسلام حقنده نه لریازمادیلر ومدنیت اسلامیه بی رد ایلهم علوم وفنونک ترقی وتعالیسی اوغورنده اسلامک سبق ایتیش اولان بونجه خدمات جدیه سی انکار ایدن برطاقم سبکمغزان ارباب غرضه قارشی اویله مدافعه لرده بولوندیلرکه بومدافعات محقه نک بر اسلام، بر ترک قلندن چیقمامش اولدیغند نه قدر تأسف وتلفیف ایدلسه آذر...

یازدیغی «القانون» نام کتاب مستطابی سنه لرجه اوقومش، دها بر عصر اولونه کلنجیه قدر بردستور طب کی بوتون آوروپا دارالفنونلرنده تدریس اولونمش، اثرلرینک بویوک بر قسمی انکلیر، فرانسر، آلمان، ایتالیان ولانین لسانلرینه نقل ایدلمش، «لواحق الشفا» لری، «کتاب النجاة» لری، «الحکمة الشرقيه» لری ودها بر خیلی مخلدات طب وحکمتی پک چوق آوروپا دارالفنونلرینی، دارالمعارفلرینی تزیین ایتمکده بولونمش، سیمایه عائد معلومات عمیقده سی فرانسر کیمیا کر وحکیم شهریری «برتلو» نک تقدیرات مخصوصه تجملکارانه سنه مظهر اولمش وحقی چوق قولالایقندن نام محترمی بیله تحریف ایدیلوب «آویسنه» شکلنه قونمش اولان «ابن سینا» لر...

قرون وسطاده بوتون جهان مدنیت ومعرفتک طب وفلسفهده خواجه فریدی اولمق شرف وامتیازینی بحق قرائمش، حکمای یونانیه دن «ارسطو» نک اثرلرینی عربجهده تفسیراً وتوسیعا نقل ایدهرک مسالک مشایونی ارسطوی بیله کولمکده براقه حق درجهده اصلاح ایلهمش، «شرح الارجوزة فی الطب»، «خلیجه طب»، فلکیاتدن باحث «المجسطی» کی بر خیلی آثار معتبره ومکمله وجوده کتیرمش، قان آلمق اصولی بولمش، ذات الجنب، ذات الرئه خسته لقلریله امراض التهابیه بی تداوی ایتک ایچون بواصولی کوچوک چوجوقلرده ایلک دفعه اولهرق تطبیق وتجربه ایتیش، اثرلری بوتون آوروپا لسانلرینه نقل ایدلمش ونام معالی اتسامی کثرت استعمال ایلهم ابن سینانک کی کی تحریفه اوغرایهرق «آوهرونهس» شکل غریبی آلمش اولان «ابن الرشید» لر...

فن طب وحکمتی ذات پرکالانده جمع ایدهرک «کتاب الحاوی»، «کتاب الاعصاب»، «کتاب الفاخر» کی پک چوق جسیم ونفیس اثرلریازمش، چیچک وقیزاموق علتلری حقنده کی کشفیات حاذقانه سی اوزرینه تحریر ایلهمدیکی «رسالة فی الجدری والحصبه» نامنده کی تألیف کزینی آوروپا لسانلرینه ترجمه ایدلمش، «جالرده صوغوق صوبی»، سکتله لرده حجامتی، غنطان یا قیسنی ال اول استعمال وتطبیق ایتیش، ارضک کریتی، شمسک ارضدن بویوک، قمرک ایسه کوچوک اولدیغی بیان ایلهمش اولان «ابوبکر رازی» لر...

زنجیرینی تنظیم ، دائره خسوف و کسوفک ماهیتی تقدیر ، « صحرای
سنجار » قدر کیده رک آلات رصدیه و ساطیله ارتفاع قطبی تعیین
ایتدکن صوکره نصف النهار ارضک درجه واحده سنی مساحه ،
اسکندریه حکماء سندن « بتولومه » نک اثر لرینی عربجه ترجمه
ایده رک بونلری یا کلش بولملری اوزرینه تصحیح و اصلاح ایله نریت
موازنه عالمی کشف ، تساوی لیل ونهار حقنده تدقیقات عمقه اجرا
ایده رک سنه نک امتداد حقیقی سنی همان نقصان سنی تعیین و دنیانک باشلیجه
موقعلرینی مساحه ایله عرض و طول حقیقلرینی کوسترر لوجده ترتیب
ایله دیلر .

اسلاملرک جغرافیا فننه اولان خدمت جدیدلری ده قایل انکار
دکدر . « مسعودی » ، « ادريس » ، « سلیمان بصری » ، « ابن بطوطه »
و « ابوالحسن » کی علمای جغرافون دنیانک هر طرفنی طولاً و عرضاً
کور دکارینی ضبط ایله مکمل اثرلر میدانه کتیرمشلر ، « بتولومه » دن
قلقه اکسیک ویا کلش خریطه عالمی تعدیل و تصحیح ایتمشلر ، بوسله بی
ایجاد وصحت و مکملیتلری ایله بوکونکی ارباب فننک بیه نظر حیرت
و تقدیرینی جلب ایتکه اولان پک چوق قره و دکنز خریطه لرینی ترسیم
و تنظیم ایله مشلر در . ۵۴۸ تاریخ لرینه طوغرو « مجدالادریس » نام
بر جغرافیا عالمی درت یوز ابره کوموشدن برکزه اعمال ایده رک زماننک
بوتون معلومات جغرافی سنی حک و ترسیم ایله دی بوکره بر چوق
زمان آوروپاده جغرافیا تعلیم و تحصیلنه اساس انخا اولوندی .

اطبای اسلامیه بونانلیردن اخذ ایتدکلری فن طبی پک زیاده ایله دی
کوتوردکن باشقه فن صیدلانی بی ده اختراع ایله دیلر بوکون استعمال
ایده رک اولان مستحضرات و ادویه طیه نک پک چوغی اطبای مشارالیم
طرفندن کشف و استخراج اولونمشلر .

« ابوبکر رازی » ایله « جابر » و پیرولری بوکونکی کیمیا نک میشلرلی
عد ایدیلرور . کیمیا کران اسلامک غایه مقاصد فنی سنی ، حیات و شپاب
ویرن ، کوموش ایله باقیری و معادن سائر فی آتونه تحویل ایدن
« اکسیر » ی بولمقدن عبارت کی کورونور سده بو فکر واهی ،
مشارالیم تدقیقات و تجارب جدیده اجرا سندن منع ایده میوب فن کیمیا
حقیقی بی اکال و احیا ، تقطیر ، تصعید و تحلیل واسطه سیله کتولر ،
حامض کبریت ، پوتاس ، آق سلن ، ماء زرین ، آمونیاک ، جهنم طاشی
کی پک چوق مواد کیمیویه کشف و ایجاد و کشفیات نافه لرینی فن طیبو
فن جراحیده ، فن حربده ، حرف و صنایده تطبیق ایله فوائد عظیمه
استحصال ایله دیلر .

اسلاملر آوروپالیردن پک چوق زمان اول باروتک قوه دافه سینه
کسب اطلاع ایله اسلحه ناریه اعمال ایتدیلر .

۶۱۷ تاریخ هجر سینه طوغرو عرب اردولرینه معدن دوکره
آلات ناریه حربیه استعمال اولوندینی روایات موثوقه تاریخیه دندر .
« قرون وسطا » آوروپاده استعمال اولنان آلات یتیه ، آلات فنیه ،
آلات حربیه ، آلات زراعیه ایله حبوبات و اشجار مثمره نک قسم اعظمی
هپ عربلر واسطه سیله آوروپا داخل اولمشلر . « ساعت » ، کاغذ ،

یوقدر . قرون اولی ایله قرون وسطا ده ظهور ایدن اقوام ایچنده عربلر
مستشنا طوتولم یعنی حالده کثرت علما و حکما ایله یونانستان تفرد ایتمشلر .
فقط بر یونان عالمه قارشى یوز اسلام ارباب معارفی قویه حق اولسه ق
ینه چوق کلیه جکدر . « نه طوغرو سوز ! فی الحقیقه ممالک اسلامیه ده
اوقدر چوق . . اوقدر حساب سز ارباب علم و فضیلت ظهور ایتمشلر که جهد
و غیرت مشکل براندازانه لر یله کافه علوم و فنونی اقصادی مراتب کاله
اصماد ایله مشلر در .

استعمالی کوچ اولان لاتین رقلری یرینه آوروپاده آلآن قوللانلقده
و « عرب رقلری » نامیله یاد ایدلمکه اولان اشارات حسابیه بی ،
تعداد و ترقیم اعشاری بی ایجاد ایدن عربلر در . حق رقم و صفر معناسنده
اولان « شفر » ، « زه فیروم » ، و « زهرو » کلمه لری ، « صفرو جفر »
کلمات عربیه سندن آلمشدر . علم جبری اختراع ایدن ، جبری هندسه یه
ایک دفعه اوله رق تطبیق ایله ی « ابو عبدالله محمد بن موسی الخوارزمی »
اسمنده بر اسلامدر که (۳۰۵) تاریخ هجر سینه یازمش اولدینی
« کتاب المختصر فی الحساب الجبر والمقابله » نامنده کی تألیف کزینی
آوروپاده قرون وسطی ریاضیوننه مرجع مفرد اولدقدن باشقه دور
تجدد و ابتباه ده ظهور ایدن مشاهیرک دخی مکتسبات و تألیفاتنه اساس
وماخذ انخا اولونمشلر .

بوکونکی کون بیه کیفیات عددیه دن بحث ایدن شعبه مخصوصه
ریاضیه یه آوروپالیر « آلفور تیم » نامی ویرمکه درلر که بواسم مؤلف
مشارالیمک مسقط رأسی اولوب فرنکار بیننده « آلفورزم » دیه یاد
ایدلمکه اولان « خوارزم » کلمه سندن تحریف ایدلمشدر . « ابن فلوس
ماردینی » نک « نصاب الخیر » ی ، « ابن مخلی موصلی » نک « کتاب
المفید » ی ، « نصرالدین طوسی » نک « کتاب الظفر » ی علم جبرده
یازیلان کتابلرک ذکر لیرندندر . مثلثات کروییه و حکمت ریاضیه
علمی بی اکال ایدن عربلر در .

چالارساعت ، بسیطه شمس « ابن یونس » اسمنده بر عرب طرفندن
ایجاد اولوندی .

آروپا حکمدار لر یله اصیلزاده لر ی علم و معرفتی نقیصه آور شرف
نجابت ، « تور نوآ » لرده ، « دوئلو » لرده قان دوکک و جان یا قتل
قازانیلان غلبات فجیع خوریزانه بی نشانه یکانه شجاعت عد ایله دکلری زمان ،
اسلام پادشاهلری بالعکس علوم و فنونی لازمه شان حکومت بیهلرک
بغداد ، رقه ، شام ، قاهره ، قرطبه ، سمرقند و فاس کی مراکز مشعشه
مدنیتده منتظم و مکمل رصدخانه لر تأسیس و کشاد ایتمشلر و بوه مؤسسات
عالیه ده پک چوق ارباب اختصاص آینه معدنی ، ربع دائره ، سدس
دائره ، اسطرلاب کی آلات رصدیه استعمال ایده رک علم هیئته بویوک
بویوک خدمت لر ایفا ایله مشلر در . « ابن آدمی » ، « یحیی ابن المنصور » ،
« سند بن علی » ، « خالد بن عبدالملک المروزی » ، « یعقوب الکندی » ،
« علی بن عیسی » ، « بتانی » ، « فرغانی » ، « البیرونی » ، « عمر الخیام »
و « بنوموس » نامیله شهرت بولان « محمد » ، « احمد » ، « حسن » اسمنده کی
اوج قرداش کی ماهر و مدقق هیئت شناسلر ، زمانلرینک اک طوغرو

بل دگر منی آنجق اهل صلیب محاربه لرندن صوکره آوروپاده کورولمکه باشلادی.

اسلاملر: معمارلق ایله اویجه جیلقدده فوق العاده ترقی و تکمیل ایتشلرد. عرب معمارلری طرفندن بنا ایدیلان «مدینه الزهرا»، «الحراء»، «القصر»، «البیضا» و بونلره معادل پک چوق محتشم و مزین سرائیر ایله قاهرده، قدس شریفده، شامده، قرطبهده، فاسده، غرناطه، طلیطلهده و ناهنده وارنجیه قدردها پک چوق پرلرده انشا اولونان جوامع شریفه، مدرسه لر، کتبخانه لر، تربلر صنعت و تزیینجه دنیاده امثالی کورولمهش آثار نفیسه معماریه دن معدوددر. «قاع» جامع شریفنک معماری «ایس»، «بایزید» جامع شریفنک معماری «کال الدین»، «سلیمانیه و شهزاده» جامع شریفلرینک معماری «سنان» کبی اساتذہ صنعتک واستانبول ایله بروسه وادرده کی جوامع شریفه بنا ایدن دیگر اسلام قافله لک مرتبه بالاترین مهارتی؛ نظر افتخاراتی تلطف ایتمکه اولان اثرلرینک لطافت و مکملیت جهان پسندانه سندن استدلال اولنه بیلیر.

ایشته اسلاملر علوم و فونه بویولده خدمت ایتشلر و کسل و فتور قبول ایتمین غیرت و فعالیت جاها نهلری سایه سنده هر علمی، هر فنی بولدقلری نقطه دن پک ایله ری کوتوره رک اعلا و احیا ایله مشلردر.

کریدلی محمد پاشا زاده: محمد علی

«تورک درنکی»

نظامنامه سی

- ۱ — «تورک درنکی» آدی مرکزی استانبولده اولقی اوزره صرف علم ایله اوغراشیر بر جمعیت قورولمشدر.
- ۲ — جمعیت مقصدی تورک دینی آکیلان بوتون قوملرک ماضی و حالده کی آثار، افعال، احوالی و محیطی اوکرتمیه و اوکرتمیه جالیشقی یعنی تورک لک آثار عتیقه سی، تاریخی، لسانی، عوام و خواص ادبیاتی، اتنوگرافیا و اتنولوجیاسی، احوال اجتماعی و مدنیت حاضره لرینی، تورک مملکتلرینک اسکی و بکی جغرافیاسی آراشدیروب طاراشدیروب اورتیه چیقاره رق بوتون دنیایه یابوب طاغشقی، آیریمده دیلرک آجیق، ساده، کوزل، علم لسانی اوله بیلجه ک صورتده ککیش و مدنیته ال ویرشلی بر درجه یه کله سنه جالیشقی واملاسی اکا کوره تدقیق ایتمکدر.
- ۳ — جمعیت مقصدینه ایرشیمک ایچون آشاغیده کی واسطه لری قوللانیر:
 - ا — جمعیت طویلانی، مذاکراتده بولونور،
 - ب — اقتضا ایدن محللره هیئتلر کوندروب کشفیات، تحقیقاته کیریشیر،
 - ج — عمومی درس لر، مذاکره لر ترتیب ایلر، مکتبلره تورکاری آکلامه یارار درس لر قبول ایتدیرمکه چالیشیر،
 - د — غزنه لر، رساله لر، کتابلر نشر ایدر،
 - ه — یوقاریده کچن مسئله لر اوزرینه علمی مذاکره لرده بولونقی اوزره قونفره لر طویلار.

۴ — جمعیت مقصدینه خدمت ایتک ایسته یین هر کس هانکی دین، جنس و تابعیتدن اولورسه اولسون مرکزده کی اداره هیئته شفاهاً و یا تحریراً مراجعت ایله دیکی تقدیرده ائک دخوله جمعیتک ایکی اعضاسنک دلائله و هیئت اداره نک تصدیقه قبول اولونور.

ه — هر اعضا جمعیت اوج آیده برکده ۲۰ غروش ویرر. برکده

یکرمی لیرا ویرنلر قید حیات ایله اعضا اولمش اولور. بوندن فضله ویرن تبرعانه بولونمش صاییلیر. اقتضا ایدرسه جمعیتک مرکز اداره هیئت بعض اعضایی بورسمدن معاف طوته بیلیر. معنی، ماده جمعیته فوق العاده خدمتی طوقونان ذاتلرک آدلری مرکز اداره هیئت قرار یله افتخار لوحه سنه یازیلجه قدر. ۶ — اعضادن بری ایسته دیکی زمان استمفا ایده بیلجه کی بر سنه لک تقسیطلری ده ویرمه مکله استمفا ایله مش صاییلیر.

۷ — هر مملکنده بولونان اعضا بریرده طویلانیله اوتمکک عمومی مجلسی قورارلر. مرکزده کی عمومی مجلسه «مرکز عمومی مجلسی» دینیلیر.

۸ — مرکز عمومی مجلسی کندی ایچلرندن سنه ده برکده تکرار انتخاب اولونقی اوزره طوقوز کیشیک بر مرکز اداره هیئت سیچوب تعیین ایلر. ایلک مرکز اداره هیأتی مؤسس لر کندی ایچلرندن سیچرلر. مرکز اداره هیئتک کندی ایچلرندن سیچملش برنجی، ایکنجی رئیس، برنجی، ایکنجی کاتب ایله برده صاندیق امینی بولونور.

۹ — مرکزده کی عمومی مجلس امور اداره یه باقی ایچون طویلاندینی زمان کندی رئیس، کاتبی انتخاب ایلر، دیگر طویلانیلرندن مرکز اداره هیأتک رئیس لرندن بری رئیس لک، کاتبلرندن بری ده کاتبلک ایدر.

۱۰ — هر عمومی مجلس لزوم کورورسه بولوندینی موقعده بر هیئت انتخاب ایده بیلیر.

۱۱ — مرکزده کی اداره هیئتک آزی اون بش کونده بردفعه طویلانی، جمعیتک علمی، مالی اداره سنی یولنه قویار.

۱۲ — مرکزده کی اداره هیئت، جمعیتک هر سنه نهایتنه قدر علمه ایله دیکی خدمتله، کشفلرینه، اطلاع لرینه دائر بررپور قلمه آله جقدر.

۱۳ — آیده بر دفعه علمی مذاکره ده بولونقی اوزره مرکز عمومی مجلسی طویلانی.

۱۴ — مرکزده کی عمومی مجلس امور اداره یه باقی ایچون آزی بیلده بر دفعه طویلانی چنی کی مرکز اداره هیئتجه لزوم کورولمکجه فوق العاده اجتماعلر ده دعوت ایدیلیر.

۱۵ — محلی تشکیلات، ناصل چالیشجه قیلرینی، نه یولده اداره تشکیل ایده جکلرینی کندیلری تعیین ایدر.

۱۶ — قونفره لر، مرکزده کی عمومی مجلسک قرار ی و محلی تشکیلاتک آزی اوله رق یاریسنک تصویب ایله چاغیریلوب طویلانی. قونفره لر طویلاندینی محکم عمومی مجلسیه دیگر عمومی مجلسلر مرخصلرندن، مرکز اداره هیئت اعضاسندن و نهایت دعوتیلرندن مرکب اولور.

۱۷ — قونفره لرک اساساً وظیفه لری جمعیت مقصدینه یارار علمی مسئله لرله مشغول اوله رق تورک لک حقنده کی معلوماتک آرتمه سنه خدمت ایتک ایسه ده جمعیتک عمومی تشکیلاتی، نظامنامه سنی مقصد ده او یغون بر یولده دوزلتمکه صلاحتی واردر.

۱۸ — جمعیتک وارداتی، تقسیط بدلرندن، تبرعاندن، جمعیتک نشریاتی ساتیش اچمه سندن، ویرجه کی قونفرانس لک بعضیسنه قونان دخویه حاصلاتندن عبارتدر.

۱۹ — مرکزده بولونان اعضا تقسیط بدلرینی مرکز اداره هیئته ویرر ویا کوندیرر. محلی مجلس عمومیلرک وارداتندن یوزده اوتوزی جمعیتک عمومی مصرفلرینه قارشیلی اولقی اوزره مرکزده کی اداره هیئته کوندیریلیر. یونکله برابر هر هانکی بر محله فوق العاده مصارفه احتیاج کورولورسه مرکزده کی اداره او محکم وارداتنک هپسینی اورایه ترک ایتدکن باشقه مرکز قاصه سندن دخی معاوننده بولونه بیلیر.

۲۰ — مرکز قاصه سنک تصرفی، مرکز عمومی مجلسنه بیلده برکده حساب ویرمک وکله جک سنه نک بودجه سنی تصدیق ایتدیرمک شرطیه مرکزده کی اداره نک النده در. سندلر، وثیقه لر، مقاله لرده مرکزده کی اداره اعضاسندن